

Nyeste artikler

- [Fra barnelig til fos...](#)
- [Generalforsamling 2017](#)
- [Nye møder i marts 2017](#)
- [Landhusholdningen](#)
- [Hvad døde Maren af?](#)

Begivenheder

<< Maj 2018 >>

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Artikelhierarki

Hovedside for artikler » [Aftenens emne](#) » [Uddannelse af jordemødre](#)

Uddannelse af jordemødre

d. 5. september 2016.
Jordemødres uddannelse før 1920.
Foredragsholder, Overlæge Magne Juhl.

Magne Juhls interesse for slægtsforskning opstod, da han i 1988 flyttede til Viborg.

Hans tiptip oldemor, Gunda Mikkelsdatter, Jernved sogn, Ribe Amt, var uddannet jordemoder og efterforskningen af hendes slægt, startede interessen omkring Jordemødre. Hun blev uddannet i 1792 og virkede til sin død i 1815.

Forskningen har rettet sig mod Jernved Sogn, Ringkøbing og Ribe Amter.

Magne Juhl holdt et interessant foredrag om Jordemoderuddannelsen fra de tidligste optegnelser i 1739 til 1920.

I arkivalier fra de første officielle optegnelser kaldes jordmødre for Gjorjemødre.

I 1739 blev der udfærdiget de første eksamensprotokoller.

- I disse kunne man se navnene på de eksaminerede,
- deres ægteskabelige status, evt. hvem de var gift med.
- bopæl,
- hvilke karakterer de opnåede.
- hvem der var eksaminator.

Først i 1844 kom der "rigtige" karakterer, 1. karakter, 2. karakter. Før det var karakteren: en duellighedsudtalelse.

Når en kvinde ansøgte om at blive uddannet til jordemoder skulle ansøgningen indeholde flg.:

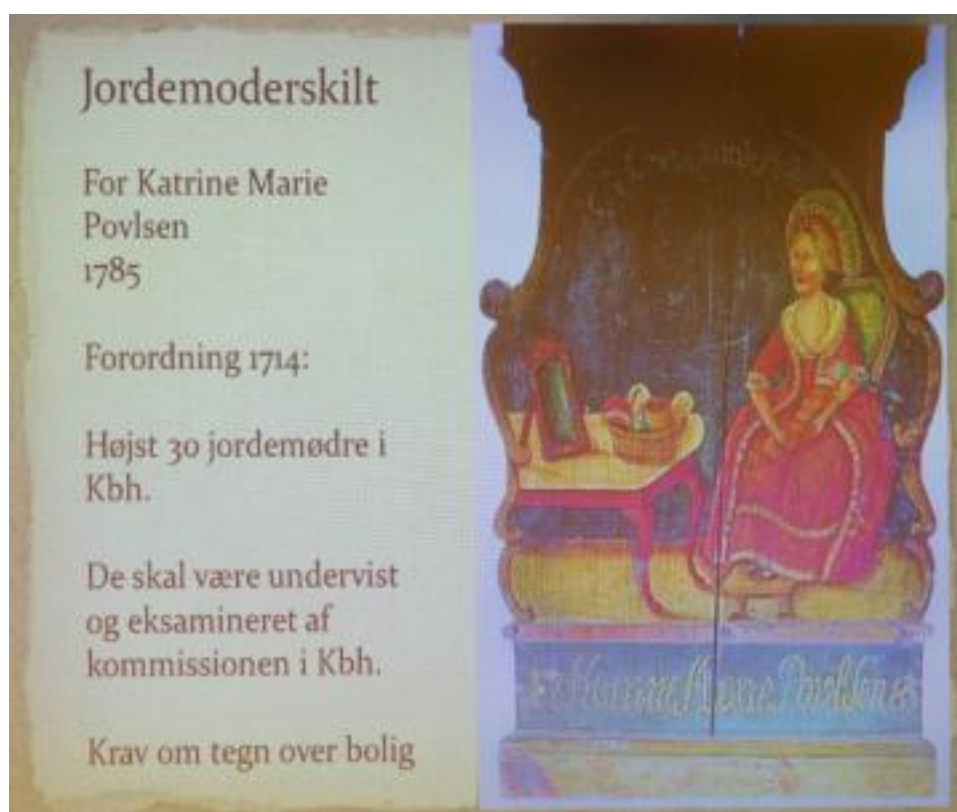
- en attest fra præsten,
- en udtalelse fra Stadslægen/ Stiftsfysikus.
- Hun skulle have et rejsepas.
- En skudsmålsbog.
- Indstilling fra Amt/ Stiftsfysikus.

Der var optagelse hver halve år.

Uddannelsen foregik i Staden, d.s.v. København og på Fødselsstiftelsen. Størstedelen af de pige/ koner, der blev optaget, var fra København/ Sjælland. Først omkring 1840 var der ca. 10% af de uddannede, som kom fra Nordjylland. De jordemødre, som blev uddannet lokalt, blev uddannet af en Stadslæge.

Magne Juhl nævnte en læge, Christian Johan Berger - en dansk/ tysk læge - som blev forvist til Aalborg, og her uddannede jordemødre.

Han havde været meget tæt på Struense, og da Struense "faldt", ramte det også Berger, hvilket bevirkede forvisningen til Aalborg.

Uddannelsen var en form for mesterlære, praktisk arbejde og teoretisk undervisning.

De uddannede Jordemødre var ofte gifte kvinder, enker, eller fraskilte. Det var et krav, at jordmoderen selv havde født.

Indtil omkring 1800-tallet sås der kun ansøgninger fra 2 jomfruer.

Skulle en kvinde starte uddannelsen i København, måtte hun ofte låne penge af sognet, og pengene skulle betales retur efter endt uddannelse, så familien kunne være spændt hårdt for.

Først omkring 1890 sås der ansøgninger fra "Det bedre Borgerskab" om optagelse til uddannelsen.

Tidligere havde det ikke været fint/ respekteret nok.

Der var mange Godser, som betalte for at få oplært nogle kvinder til at blive Jordemødre. Efter uddannelsen forventedes det, at de kom tilbage og arbejdede ved de respektive Godser.

Behovet var stort, da børnedødeligheden var stor og mange kvinder døde i barselsseng.

Viden om hygiejnens betydning var begrænset. Først i slutningen af 1800 - tallet fandt man på at bruge handsker under en fødsel.

Lønnen var ikke stor, kunne gives i form af naturalier, hvis ikke den fødendes familie havde mulighed for at betale for ydelsen. MJ. omtalte, at det ikke var ualmindeligt, at jordmoderen fik mælk som betaling, og at hun der efter fremstillede ost af mælken, som så måske kunne sælges og give en lille ekstra indtægt. Ofte måtte Jordemødrene leve af de penge de inddrog fra de mere velbeslåede "kunder".

Uden for Jordemoderens lille hus kunne man se et skilt, som fortalte, at her boede egnens Jordemoder.

Den første Jordemoderskole, der blev oprettet uden for København blev opført i Viborg.

Magne Juhl har via lister talt sig frem til, at der i tidsrummet 1739 til 1920 blev uddannet 4630 Jordemødre.

MJ. nævnte en Jordemoder, Nielsine Wollesen, som modtog en flidspræmie ved sin afgangseksamen.

Hun fik udleveret en Præmiekasse indeholdende remedier til brug ved fødsler. Kassen indeholdt bl.a. apparatur til lavement, kateter, nogle glas og slange til åreladning.

Præmien var fra et lagat stiftet til ære for Professor Levy.

I 1902 blev Danmarks Jordemoderforening oprettet. Flere år før var der opstået Jordmoderkredse rundt i landet. I 1899 viste tallene, at der var 58 jordemødre i Aalborg og ligeså i Hjørring.

Uddannelsen af jordemødre har været et kvindeerhverv.

I 1953 blev det ved lov bestemt, at mænd kunne søge om optagelse, men de blev valgt fra.

Først i 1980 blev den første mand optaget på uddannelsen.

Kilder, som kan være nyttige ved efterforskning af Jordemødre via Daisy.

- Eksamensprotokoller.
- Ansøgninger om optagelse på Jordemoderskole
- Medicinalindberetninger.
- Ansættelser (Amter/ aviser)
- Jordemoderprotokoller (1870/ 80 og frem) se evt. under Kredslæger/ Embedslæger.
- Museer/ Arkiver.

Litteraturliste.

"Danmarks Jordemødre" 1935. Redaktør W. Nellemoser
Bogen er i 3 afsnit. 1. Gordon Norri 2. om Jordemoderforeningen 3. Levnedbeskrivelser om jordemødre, de fleste med fotos.

1. del kan læses på nettet : <http://bodilogniels.dk.bog>

" og bag efter var der kaffe. En vestjysk jordemors erindringer", Margrethe Rasch Akselsen.

Magne Juhl "præste-, degne- og jordemoderost" Blichernoter november 2015 side 5-6.

Tidsskrift for Jordemødre. Første udkom i oktober 1890.
Her kan man bl.a. finde mindeord om afdøde jordemødre.

Helen Cliff " Jordemoderliv" Valby 1992.

Magne Juhl: " Om en Jordemoder i Vilslev og Jernlev sogne samt om solvstobe givet til hendes 4 døtre. Ribe Amt 1993 s.85-91

www.kulturarv.dk/museum søgeord:jordemor.

magnejuhl@hotmail.com

se også www.viborgslaegt.dk medlemsider

Birgitte Brem

· Skrevet af Jens Villadsen d. September 07 2016 · [0 Kommentarer](#) · [2662 Fremvisninger](#) ·

Kommentarer

Der er ikke skrevet kommentarer.

Kommentér

Du skal logge ind for at kommentere.

Log ind

Brugernavn

Kodeord

Log ind

Er du endnu ikke registreret bruger? [Klik her](#) for at oprette dig.

Har du glemt dit kodeord? [Bed om et nyt ved at klikke her.](#)

Replikboks

Du skal være logget ind for at skrive en replik.

Jens Villadsen
05-05-2018 18:29
Vær opmærksom på at foreningsnyheder bliver bragt på Facebook.

finn jelstrup
15-04-2018 22:55
dødsannoncer.net virker igen - beklager laaang ventetid. Nu med 34354 dødsfald

finn jelstrup
08-11-2017 18:44
Der er desværre stadig problemer med at få dødsannoncerne til at virke. PHP-hjælp modtages meget gerne.

Jens Villadsen
12-08-2017 23:01
Nu kan efterårets program ses i kalenderen.

Joern Bolander
10-08-2017 11:12
Efteråret 2017 Aktiviteter med Legacy-kursus og Gotisk Læsning er datosat i Kalender. Hvis interesse for FamilyTree, oprettes erfa-gruppe derom.

[Replikboks arkiv](#)